

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ

УДК 811.112.2'373.612(043.3)

DOI DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.2/53>

Тупікова Т. В.

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Козак Т. Б.

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Потенко Л. О.

Черкаський інформаційно-учбовий тренінговий центр

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ГРУПА АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ HÖREN, ЧУТИ' / SEHEN, БАЧИТИ' В ДАВНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ МОВІ (ДІАХРОНІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ)

У статті пропонується комплексний підхід до вивчення розвитку семантики та форм німецьких слів з аудіовізуальним значенням у давньоверхньонімецькій мові. Дослідження зосереджено на семантичних характеристиках та функціонуванні наступних словоформ: *sehan, ougen, schowen, irkennen, namt goum, vernemen, warten, kiesen, merken* в значенні «бачити» та *hören, virnemen, gilos, volgin, losen* в значенні «чути» у давньоверхньонімецькій мові. Аналіз виконаний на матеріалі давньоверхньонімецьких текстів та даних лексикографічних джерел німецької мови. Встановлено, що позначення понять бачення та слуху виникли з узагальнення детального сприйняття людиною різних явищ та подій дійсності. В процесі дослідження з'ясована хронологія зародження аудіовізуальних позначень в давньоверхньонімецькій мові. Визначені та розкриті особливості розвитку семантики досліджуваних одиниць у діахронічному аспекті. Проведена лінгвістична реконструкція праформ та виявлена первинна мотивація досліджуваних лексем. У роботі з'ясовано, що наповнення лексем новим смислом, зміна їх функціонального навантаження привело до зародження синонімічним дієсловам *sehen/hören* слів, що точніше виражають поняття «бачити» та «чути». Аналіз давніх німецьких текстів показав семантичну спорідненість дієслів *sehan, ougen, schowen*, які за своїм походженням йдуть від одного кореня іє. **(s)k^ve-* зі значенням «очі». Розвиток їх семантики має наступну деривацію: «очі» → «спрямовувати очі, погляд» → «дивитися, бачити» → «звернути увагу», «спонукати», «узнавати, вірити». Проведений аналіз давньоверхньонімецького *hören* дає право прийняти наступну семантичну деривацію даної лексеми: «сприймати органом слуху» → «слухати» → «слухатися» → «звернути увагу». Таким чином, в основі зародження форми *hören* необхідно допустити існування кореня двн. *ōra, hōra* «вухо».

Ключові слова: аудіовізуальні слова «бачити», «чути», давні німецькі тексти, семантичні характеристики, реконструкція праформ, розвиток семантики, синкретизм понять «бачити»/«чути».

Постановка проблеми. Актуальність дослідження семантики слова в сучасній лінгвістиці зумовлена спрямованістю досліджень на поглиблене вивчення смислу мови з урахуванням сучасних досягнень мовознавства. Незважаючи на значну кількість праць, в них не торкаються питань зародження лексичних одиниць з аудіові-

зуальним значенням та їх розвитку в різні періоди існування німецької мови.

Аналіз останніх досліджень. Вчені акцентують увагу на семантичному аспекті вивчення лексичних одиниць з аудіовізуальним значенням [11; 15; 17; 18; 19; 22]. Дослідження лексем з аудіовізуальним значенням в діахронічному зрізі як цілісної

системи дають можливість поглянути в історичне минуле відзначених лексем, проаналізувати їх походження та розвиток, а на підставі отриманих даних реконструювати найдавніші форми та значення, що дозволяють побачити особливості мислення людини, сприйняття нею оточуючого світу.

Метою даного дослідження є визначення особливостей розвитку семантики німецьких дієслів з аудіовізуальним значенням, виділення лексико-семантичних варіантів та реконструкція давніх форм основних лексем у давньоверхньонімецькій мові. Об'єктом дослідження є дієслова, які відображають загальне поняття аудіовізуального сприйняття у давньоверхньонімецькій мові. Предметом дослідження є особливості розвитку семантики слів з аудіовізуальним значенням у древніх літературних пам'ятках та визначення їх лексико-семантичних варіантів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Аналіз двн. текстів свідчить про наявність наступних лексико-семантичних варіантів дієслова *sehen* «бачити»: 1) сприймати очима (когось, щось); 2) направити погляд (на когось, щось); 3) здатність зорового сприйняття; 4) узнавати (когось, щось за якоюсь ознакою); 5) звернути увагу (на щось); 6) спонукання; 7) вірити (в когось, щось). Аналіз показав, що найчастотніше вживання у текстах має лексема *sehan* у значенні «бачити когось, щось».

Семантика «бачити когось, щось» реалізується у вживанні *sehan* у структурах, які представляють собою модель S+P+O. У якості суб'єкта у двн. текстах виступає людина або Бог, у значенні об'єкта вживаються різні предмети оточуючої дійсності, в тому числі і людина. Однак у текстах представлені прямий об'єкт, який стоїть у знахідному відмінку, а також непрямий, який вимагає після себе давального відмінка. Таке вживання додатка дозволяє прийняти їх різний час зародження. Більш давнім можна допустити непрямий додаток, який відноситься до часу нерозмежування суб'єкта і об'єкта. Дослідження свідчать про такий етап мислення людини, яке відоме як «інкорпороване». Наступний етап у мисленні древніх людей характеризувався усвідомленням роздільності існування людини і природи, суб'єкта і об'єкта і т.п. У цей час з'являється бінарне протиставлення мовних одиниць [9], в тому числі зароджується структура S+P+O. Викладені вище міркування дозволяють прийняти у якості первинного значення *sehan* у вигляді «бачити когось, щось» у структурах з давальним відмінком, хронологічно за ним йде вживання *sehen* у знахідному відмінку. Така реалізація дієслова свідчить також про його

конкретне вживання, характерне для мислення древньої людини. У текстах представлені різні форми слова *sehen* «бачити», зокрема: *gisihu, see, kasahi, kasah, seegi, sehan, gisehan, sehe, sahun, gisahun, gisah, sah, sehenten, sihit, nesach, sehet, sehen, gesach, sach, gesin, sihen, sagin, sin, sæge, zehan, chusit, sahe, sahi*.

У германських мовах засвідчені такі форми, близькі двн. *sehan*: гот. *saihvan*, дангл. *sēon*, дісл. *sjā*, дфриз. *siā*, гол. *zien*, дат. *se*, які дозволяють реконструювати герм. **sehwan-* зі значенням «бачити» [14, с. 404-405; 21, с. 547]. Як свідчать германські мови, у них сполучення **hw-* вийшло з **h^w*, а останнє відповідно до закону Грімма відбиває лабіовелярний іє. **k^w*-. Отже, германські форми можуть мати початок від кореня іє. **sek^wa-*. Оскільки розглядуваний корінь, як відзначають етимологічні словники, індоєвропейського походження, то його близькі форми представлені також у багатьох інших мовах, наприклад: алб. *šoh, šeh, seh* «бачу», гр. *έπομαι*, лат. *sequor*, лит. *sekù*, дірл. *sechur*, скр. *sácate*, ав. *hacaiti* зі значенням «слідкувати очима, дивитися услід, дивитися» [14, с. 404-405; 13, с. 633-634]. В етимологічному словнику В.В. Левицького представлені наступні форми: корінь герм. *sekw-/segwan-* «бачити» // лат. *sequi* «слідувати, переслідувати», дірл. *sechim* «слідую», дінд. *sácate* «супроводжувати, слідкувати», рос. (заст.) *сочить* «шукати звіра», лит. *sėkti* «слідувати», алб. *shoh* «бачити», хет. *šakuuui* «бачити» < іє. **sek^(u)- / sok^(u)* «слідкувати, слідувати у певному порядку». Автори етимологічних словників реконструюють індоєвропейський корінь **sek^w-* з відзначеними вище значеннями. Як показав наш аналіз двн. текстів, у значенні двн. *sehan* присутні семи «очі» і «дія», що в цілому містить у собі смисл «направити очі» (на щось, когось). Таке розуміння підтверджується також хетською формою *šak(u)wa*, яка має значення «очі» [14, с. 404]. Ідентичність форм хет. *šak(u)wa* «очі» та іє. **sek^wa-* «бачити» не викликає сумнівів. Таким чином, можна припустити, що в основі мотивації германських форм, включаючи двн. *sehan*, знаходиться сема «очі». Вищесказане підтверджується також наявністю у двн. мові дієслова, яке мало у собі корінь нім. *Augen* «очі» і виступало у значенні «спрямовувати очі», «дивитися». Це інфінітив двн. *ougen*. У давніх німецьких писемних пам'ятках зафіксовані також дієслівні форми з подібним коренем: *ougti, irougit, ouge, augit* зі значенням *sehen lassen* «веліти бачити», *sichtbar machen* «робити видимим», *zeigen* «показувати», *offenbaren* «відкривати» [20, с. 205].

Аналіз показав, що дієслово *ougen* у двн. текстах має значення «представити щось до огляду», тобто дати можливість побачити щось очима. У семантиці дієслова присутнє поняття «очі», дія яких дозволяє людині щось споглядати, отже, дія реалізується між предметами «очі» та «річ». Дієслово *ougen* має дві семи «очі + бачити». Складність у вираженні поняття «бачити» дозволяє припустити, що *ougen* є більш древнім, ніж *sehan*. Однак і в останньому відчувається зв'язок з іменем, яке колись входило до семантики цього дієслівного кореня. У зв'язку з цим у роботі розглядається етимологія слова *ougen* «очі». Споріднені слова у германських мовах дозволяють реконструювати іє. **ok^w*- «дивитися; очі» [13, с. 40-41; 14, с. 64]. Порівняння індоєвропейських **ok^w*- і **sek^w*- «дивитися» дозволяє припустити, що вони формально походять від одного кореня. З представлених форм більш архаїчною є **sek^w*- з прикритим анлаутом, первинний смисл якого був «очі, дивитися». Очевидно, це був час, коли ім'я і дієслово синкретично представляли собою один клас слів [4, с. 94; 9, с. 49], і лише з розвитком мов поступово відбулося розщеплення вихідного складного поняття і наповнення його складових новим смислом. Як свідчить наш аналіз, розвиток семантики двн. *sehan* у доісторичний час передбачався у вигляді: «очі» - «направляти очі (погляд)» - «дивитися, бачити».

Аналіз двн. текстів показав, що наступна лексема *showen*, яка виступає синонімічно з дієсловом *sehen*, має два лексико-семантичні варіанти: 1) сприймати очима (когось, щось); 2) направляти погляд (на когось, щось). У текстах представлені різні форми слова *showen* «дивитися», зокрема: *scowon*, *scowo*, *scowot*, *schouwe*, *showen*. У лексикографічних джерелах вказані також наступні форми: *scauwon*, *schouwon* [20, с. 231], *scauwon* [23, с. 1110], *scouwon* [16, с. 626]. Текстовий матеріал показав, що за смислом двн. *showen* прямо співпадає зі значенням двн. *sehan*, правда, останнє слово має більш широке семантичне поле. Однак у словниках споріднені форми в інших германських мовах мають і іншу значимість, зокрема: англ. *to show* «показувати», дісл. *skygn* «гострозорий» [13, с. 596-597]. Подібне значення, як було показано вище, має двн. *ougen*. Отже, слова двн. *sehan*, *ougen*, *showen* є семантично дуже близькими. Германські форми *showen* (англ. *to show*, дісл. *skygn*, дангл. *scēawian*, скр. *ākuvate*, дфриз. *skāwia*, *skō(w)ia*) дозволяють реконструювати прагерманську форму **[s]keu-* зі значенням «звернути на щось увагу» або **skawōn* «сприймати, помітити» [13, с. 596]. Семантична спорідненість

аналізованих лексем двн. *sehan*, *ougan*, *showen* дозволяє припустити їх спільний генезис і, отже, спільність їхніх форм. Таким чином, відповідні форми іє. *sek^w*-, іє. **ok^w*- і герм. *[s]keu* – генетично споріднені, їх спільна праформа має вигляд: іє. **(s)k^wek^w*-, в якій представлені «випадний s-» і редуплікація кореня **k^we*. Праформа розвивалася у такому напрямку:

іє. **(s)k^we + k^we* → герм. **(s)keu-* → двн. *showen*
→ герм. **skek^w*- → двн. *sehan*
→ двн. *ougan*

В основі парадигми знаходиться корінь **(s)k^we-*, одним із значень якого є «очі». Вчені відносять цей корінь у вигляді **s/sek^{[h]o}* «очі», «погляд», «дивитися», «бачити» і «слідувати», «переслідувати» до найдавнішої мисливської термінології. Це пояснюється спорідненістю значень «слідкувати поглядом» («не випускати з виду», «слідувати очима») і «переслідувати звіра». Таким чином, аналіз давніх німецьких текстів показав семантичну спорідненість дієслів *sehan*, *ougen*, *showen*, які за своїм походженням йдуть від одного кореня іє. **(s)k^we-* зі значенням «очі». Розвиток їх семантики має наступну деривацію: «очі» → «спрямовувати очі, погляд» → «дивитися, бачити» → «звернути увагу», «спонукати», «узнавати, вірити».

Поряд з двн. *sehan* на матеріалі двн. текстів було розглянуто дієслово двн. *hōren*, у результаті аналізу якого отримані лексико-семантичні варіанти: 1) сприймати на слух (когось, щось); 2) слухатися, коритися (комусь, чомусь); 3) здатність слухового сприйняття; 4) спонукання. Аналіз текстів дозволив допустити, що слово *hōren* у значенні «слухати» представляє собою єдине абстраговане поняття, яке виникло з конкретного і розщепленого виразу типу двн. *kineikta ora* «притулив вухо». Очевидно, що в основі зародження семантики двн. *hōren* знаходилося слово *ōra* «вухо». На підтвердження цього можна навести багато виразів, які зустрічаються у сучасній німецькій мові у прямому і переносному смислі зі словом *Ohr* і мають значення *hören* «чути». Наприклад: *'er ist auf dem linken, rechten Ohr, auf beiden Ohren taub'* (= *hört auf dem linken, rechten Ohr schwer, schlecht, nicht [s]*), *'ich bin ganz Ohr'*, *'das kitzelt sein Ohr'* та інші. У текстах представлені різні форми слова *hōren* «чути», зокрема: *gihorta*, *gachoron*, *gihorie*, *kehorta*, *kehori*, *kahorta*, *chihordon*, *chihori*, *hortih*, *gihorean*, *hordis*, *hordun*, *hor*, *horta*, *gihortun*, *horsam*, *hori*, *hera*, *horen*, *hort*, *horenten*, *gihoren*, *gichuri*, *gehorsam*, *gihorsam*, *horte*, *choren*. Двн. тексти представляють велике розмаїття форм *hōren*, в яких проявляються різні граматичні властивості мови. Досить

часто у дієслівних формах має місце префікс *gi-*, який виражав закінченість дії. В цілому у двн. мові корінь має вигляд *hor-*. Однак в одній формі *gichur* реалізується корінь *-chur-*. Початковий тут, а також у *choren* звук *ch-* свідчить про реалізацію у корені глухого варіанту *[k]*. В той же час наявність у *chur* вузького голосного *[u]* дозволяє припустити подібну якість звуку і у фонемі */o/* у корені *hor-*. Отже, у корені двн. *hor-* реалізувалися більш закритий алофон фонемі *[o]* й артикуляційно більш слабкий початковий *[h-]*, іноді *[k-]*. Така властивість останнього стала причиною зникнення його на абсолютному початку спорідненої лексеми двн. *ōra* «вухо». Як відзначається в одному з етимологічних словників, у двн. текстах зустрічається варіант з початковим *h-* у тому ж значенні «вухо», тобто *hōra* [20, с. 144]. У германських мовах засвідчені також форми, споріднені двн. *hōren*: гот. *hausjan* «чути», дангл. *hieran*, дісл. *heyra*, дфриз. *hēra*, *hōra*, гол. *hōrian*, шв. *hōra*, які дозволяють реконструювати прагерманську форму **hauzjan-* «чути» [3, с. 222; 16, с. 316; 21, с. 265]. Початкове *h-*, реалізоване у всіх германських мовах, походить за законом Грімма від іє. **k-*. Це підтверджують і етимологічно споріднені слова у багатьох мовах, зокрема: лит. *klausyti* «почути», дпрус. *Klausiton*, ірл. *cloor* «чую», тох. *klyos* «чути», укр. *чутти*, рос. *чуютъ* (з псл. **čuti*, де *č* виникло з *k-* у результаті палаталізації) [3, с. 222].

Розглянуті вище словоформи у різних індоєвропейських мовах дозволили авторам словника Дуден реконструювати пракорінь у вигляді **keu[s]-* «звертати увагу, помітити, слухати, бачити». Однак наш матеріал дозволяє поставити на перше місце значення «слухати, бачити», а смисл «звернути увагу, помітити» розглядати як вторинний. Проведений аналіз двн. *hōren* дає право прийняти наступну семантичну деривацію даної лексеми: «сприймати органом слуху» → «слухати» → «слухатися» → «звернути увагу». Отже, в основі зародження форми *hōren* необхідно допустити існування кореня двн. *ōra*, *hōra* «вухо». Двн. *ōra*, *hōra* «вухо» має у германських мовах подібні за значенням форми *eyra*, дангл. *ēare*, дфриз. *āre*, гот. *ausō*, англ. *ear*, шв. *ōra*, які походять від герм. **auzon* [13, с. 477; 14, с. 69; 21, с. 187]. Споріднені форми з тим же значенням зустрічаються в інших іє. мовах. Порівняйте: лат.

auris, алб. *vesh*, лит. *ausis*, лтш. *āuss*, прус. *āsius*, ав. *uši* «вуха; розум», перс. *hōš* «вухо», псл. **uxo*, гр. *oūs*, які вийшли з іє. **ōus-* [13, с. 477]. Як свідчать численні дослідження в галузі діакронії, будь-яка прамова має не один корінь з певним значенням, а їх могло бути декілька, оскільки зазвичай існували діалекти, які і породжували розмаїття форм. З іншого боку, роботи В.Г. Таранця, а раніше Г. Боргстрьома, показали, що у давні часи переважали у словах відкриті склади типу CV, тобто голосний був прикритим. Тому, не заперечуючи існування згаданого вище кореня іє. **ōus-*, необхідно допустити наявність його синонімічної форми з початковим приголосним. Про це свідчать окремі індоєвропейські мови, зокрема: двн. *hōra*, вл. *wucho*, нл. *hucho*, укр. *вухо*, перс. *hōš*, алб. *vesh*, які мають значення «вухо». На початку слова представлені приголосні *h-* та *w-*, які могли вийти лише з **h^w-*. Оскільки абсолютне начало слова історично було в індоєвропейській мові більш сильним по відношенню до більш пізніх окремих мов [6], то в даному випадку можна припустити лабіовелярний **k^w-*, який впевнено реконструюється для системи приголосних мови-основи. Наявність приголосного такої якості підтверджується й етимологією дієслова двн. *hōren*, яке вийшло з кореня, що позначав «вухо». Отже, наш аналіз дозволяє реконструювати для індоєвропейської в якості більш архаїчної форму **k^wes-*, яка розвинулася потім в **ōus-*.

Висновки і пропозиції. Порівняння реконструйованих форм зі значенням «бачити» та «чути» дозволяє припустити їх спільні індоєвропейські витоки. Як свідчить двн. матеріал, двн. *sehan* та *horen* можуть виступати в контекстах синонімічно. З іншого боку, ці форми мають спільний пракорінь у вигляді іє. **k^w-*, який може бути співвіднесений зі спорідненим іє. **k^wa* зі значенням «людина» [9, с. 49]. Останній, як показують дослідження, розвинувся в **k^wana* «жінка» та **k^wara* «чоловік». Отже, **k^wa* міг значити синкретично «людина» та «органи людини», звідки згідно діючому в мовах принципу *pars pro toto* корінь **k^wa* став позначати в давнину також органи слуху, зору. Сюди можна віднести також найменування нвн. *hand* «рука», *herz* «серце». Давній семантичний зв'язок досліджуваних лексем з поняттям «людина» знайшов відображення також в їх застосуванні у мовленні.

Література

1. Левицкий В.В. Сравнительно-этимологический словарь германских языков. Черновцы, 1994. 313 с.
2. Левицкий В.В. Этимологические и семасиологические исследования в области германских языков. Черновцы: Изд-во Черновицкого ун-та, 1997. 276 с.

3. Левицкий В.В. Этимологический словарь германских языков: В 3-х т. Черновцы: Рута, 2000. Т. 1. 263 с., Т. 2. 260 с., Т. 3. 237 с.
4. Левицкий В.В. Семантический синкретизм в индоевропейском и германском. *Вопросы языкознания*. 2001. № 4. С. 94-106.
5. Таранец В.Г. Энергетическая теория речи. Киев-Одесса: Вища школа, 1981. 149 с.
6. Таранец В.Г. Рефлекси індоєвропейського *k^w - в слов'янських мовах. *Слов'янський збірник*. Вип. 1. Одеса: Вид-во ОДУ, 1996. С. 79-83.
7. Таранец В.Г. Про спорідненість етимологій слова 'бог' в германських та слов'янських мовах. *Актуальні проблеми вивчення мови та мовлення, міжособової та міжкультурної комунікації*. Харків: Константа, 1996. С. 177-178.
8. Таранец В.Г. До питання слов'яно-германської мовної спільності. *Слов'янський збірник*. Вип. 3. Одеса: Астропринт, 1998. С. 102-104.
9. Таранец В.Г. Поняття бінарності та зародження древніх слів. *Часопис "Мова"*. Вип.3-4. Одеса: Астропринт, 1999. С. 48-53.
10. Таранец В.Г. Походження поняття числа і його мовної реалізації (до витоків індоєвропейської пра-мови). 2 видан., перероблене і доп. Одеса: Астропринт, 1999. 116 с.
11. Bülow E. Versuch einer semantischen Faktorenanalyse der verbalen Ausdrücke des Sehens. Bonn. 2000. 207 S.
12. Duden Deutsches Universalwörterbuch. 2. Aufl. Mannheim; Wien; Zürich: Dudenverlag, 1989. 1816 S.
13. Duden Das Herkunftswörterbuch. Etymologie der deutschen Sprache. 2. Aufl. / Bearb. von Günter Drosdowski. Mannheim/Leipzig/Wien/Zürich: Dudenverlag, 1989. Bd.7. 843 S.
14. Feist S. Vergleichendes Wörterbuch der gotischen Sprache. 3. Aufl. Leiden, 1939. 710 S.
15. Hundsnurscher F. Die Perceptionsverben des Deutschen. *Akten des V. Internationalen Germanisten-Kongresses Cambridge 1975*. Reihe A, Band 2,2. Bern. 2001. S.66-73.
16. Kluge Fr. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Berlin-New York: Walter de Gruyter, 1995. 921 S.
17. Robering K. Die deutschen Verben des Sehens. Eine semantische Analyse. Göppingen, Kümmerle Verlag, 1985. 447 S.
18. Roos E. Kollokationsmöglichkeiten der Verben des Sehvermögens im Deutschen und Englischen. Herbert Lang Bern Peter Lang. Frankfurt / M. 2002. 227 S.
19. Schepping M.-T. Kontrastive semantische Analyse von Verben des Visuellen im Französischen und im Deutschen. Tübingen. 1998. 330 S.
20. Schützeichel R. Althochdeutsches Wörterbuch. 3. Aufl. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1989. 309 S.
21. Skeat W. An Etymological Dictionary of the English Language. Oxford, 1983. 70 p.
22. Vliegen M. Verben der auditiven Wahrnehmung im Deutschen. Eine semantisch-syntaktische Analyse. Bd. 35. Gunter Narr Verlag Tübingen, 1988. 292 S.
23. Wahrig G. Deutsches Wörterbuch (Jubiläumsausgabe). Mit einem Lexikon der deutschen Sprachlehre. München: Bertelsmann Lexikon Verlag, 1986/1991. 1493 S.

Tupikova T. V., Kozak T. B., Potenko L. O. LEXICO-SEMANTIC GROUP OF AUDIOVISUAL VERBS *HÖREN* "TO HEAR", *SEHEN* "TO SEE" IN THE OLD HIGH GERMAN LANGUAGE (DIACHRONIC APPROACH)

The article offers a comprehensive approach to the study of the development of semantics and forms of German words with an audiovisual meaning in Old High German period of the history of the German language.

*The investigation is focused on the semantic characteristics and on the functioning of wordforms: sehan, ougen, schowen in the meaning "to see" and hören, virnemen in the meaning "to hear" in Old High German period of the German language development. The material of investigation is presented by Old German texts. It has been revealed that the denomination of the notions of seeing and hearing resulted from generalization of a detailed perception by man of various phenomena and events of the surrounding reality. Traced is the chronology of the appearance of audiovisual denominations in Old High German. The peculiarities of the change in the semantics of the language units under consideration are revealed and described from the viewpoint of diachronic approach. Linguistic reconstruction of the proto-forms has been carried out and the primary motivation of the analyzed lexemes has been revealed. It has been established that acquisition of new meanings by the lexemes, changes in their functional loading led to the appearance of verbs synonymic to the verbs sehan / hören which convey the notions of seeing and hearing more precisely. The analysis of ancient German texts showed the semantic kinship of the verbs sehan, ougen, schowen, wich in their origin come from the same root ie. *(s)ke- with the meaning "eyes" → direct the eyes, look" – "look, see" → "pay attention", "incite", "recognize, believe". The conducted analysis of Old High German hören gives the right to accept the following semantic derivation of this lexeme: "to perceive with the organ of hearing" – "to listen" → "to obey" → "to pay attention". Thus, at the basis of the origin of the form hören, it necessary to allow the existence of the root Old High German öra, hōra "ear".*

Key words: audiovisual words "to see" / "to hear", Old German texts, semantic characteristics, reconstruction of protoforms, development of semantics, syncretism of the notions "to see" / "to hear".